

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

Maks 5000 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

Innlegg: 3000 tegn inkludert mellomrom. Replikk/kortinnlegg: 1000 – 2000 tegn.

E-post: debatt@klassekampen.no
Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

Carline Tromp
carlinet@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Ellen Krystad
ellenk@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsenderens e-postadresse blir trykt med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

EN DRØM: Bortenfor gjerdet.

Grenseløse løsninger

INNVANDRING
Elisabeth Reehorst

Ove Bengt Berg (19. desember) er mer bekymret for velferdsstaten i Norge enn for lidelsene til asylsøkerne som prøver å nå Europa. Det er han ikke aleine om – det styrer hele asylpolitikken i Norge.

Men mitt poeng er at hvis det blir en normalsituasjon å kunne reise hvor man vil over hele verden, vil det bli mindre attraktivt, på den måten at de som i dag er desperate og kontakter smuglere, sjøl vil kunne ta ansvaret for en eventuell reise – den vil være lovlig og kontrollerbar for vedkommende.

Reisen kan da gjøres når som helst og etter eget valg, én gang eller flere ganger, og «tvangssituasjoner» avverges – slik det har skjedd med åpningen av grensene mellom landene i Europa. Om ikke Berg noen gang har følt seg «tvunget» til å gjøre noe han er usikker på om er riktig for seg sjøl, har i alle fall mange andre gjort det.

Åpnes grensene, vil denne tvangssituasjonen bli historie – og med det vil kriminaliteten og volden i forbindelse med slike reiser, reduseres kraftig. *Flukten* blir en reise for å finne jobb, og lykkes de ikke første sted, for eksempel i Norge, har de mange andre muligheter.

Dette forutsetter sjølsagt at resten av Vest-Europa følger Norges eksempel. Det ville kanskje ta litt tid, det skal jeg villig innrømme. Men den utfordringen må vi kunne ta, vi kan starte med å følge Sveriges eksempel.

Elisabeth Reehorst
medlem av SV
elisreeh@frisurf.no

I en tid vi bør satse alt på å utvikle våre strategiske bedrifter

Den store eiers

KRONIKK

Chr. Anton Smedshaug

Kampen om kapital og eierskap er gjennomgående i historien – det var ikke uten grunn Karl Marx kalte sitt *magnum opus* «Das Kapital» – Kapitalen. Nylig har den franske økonomien Thomas Piketty fått stjernestatus med sin «Kapitalen i det 21. århundre». Der viser han hvordan kapitalen over tid har høyere avkastning enn arbeid, og at kapitaleierne dermed blir rikere enn arbeidende «folk flest». Til tross for dette er det stor politisk uenighet om nasjonalt eierskap til norsk produksjonsliv og naturressurser.

Regjeringen ser få problemer med evigvarende fiskekvoter, og de har nylig lagt fram et revolusjonært forslag om avvikling av konsesjonsloven for jord og skog. Skulle dette gå gjennom, vil utenlandske selskaper kunne eie så mye de vil av jord og skog i Norge, uten krav til boplikt eller andre begrensninger. Vi vil, sammen med

Danmark, være helt uten begrensninger på eierskap til våre arealressurser, som også er basis for verdikjedene til jord- og skog, og opp mot 130.000 arbeidsplasser i jord- og skogbruk og tilknyttet industri.

Videre er det lagt fram en utredning om sjømatindustrien, ledet av Ragnar Tveteraas, som går inn for blant annet oppheving av deltakerloven i fiskeriene (innført 1917), slik at industrien også kan eie kvoter fritt.

Samtidig med dette er et ideologisk betinget nedslag skissert for en rekke av statens eierandeler. Dette dreier seg om framtidsrettet industri og infrastruktur som er avgjørende for framtidig norsk konkurranseevne. I «Staten som kapitalist» (2014) viser Lie, Norvik og Myklebust at disse eierandelene har tjent Norge godt. Med en statlig formue som for tiden er på 8000 milliarder kroner, er det ikke mangel på penger – slik som i Hellas – som driver fram dette. Vi selger våre strategiske bedrifter fordi vi – ja, hvorfor egentlig?

Paradoksalt nok skjer dette samtidig som framtiden er i ferd med å utfordre oss gjennom «Industrie 4.0»,

som tyskerne kaller det. En økende grad av automatisering er i ferd med å senke antall sysselsatte i industri og tjenesteyting kraftig. Stadig færre vil produsere stadig mer. Dette kjennetegner jo industrien, men de siste få års automatisering og «tingenes internett» gjør at denne utviklingen forsterkes og kompetansekravene til de ansatte endres og øker.

Snart er det ikke lenger mulig å industrialisere gjennom mange og billige hender. Det er

kun de stater som greier å ta en allerede avansert industri videre, som vil ha en konkurransefortrinn i industri i framtiden. Uten å eie denne kapitalintensive produksjonen, vil man ikke få sikret skattlegging av profitten og den inntekt eierskapet gir – og velferden vil falle.

En framtidig industri med færre hender i arbeid vil gjøre nasjonalt eierskap enda viktigere enn i dag, ikke minst av fordelingshensyn. God fordeling er bra også for eierne, det vil sikre at det er

DE SISTE DAGERS HELLIGE: Klarer vi ikke å utvikle en «Industrie 4.0» vil Ulsteinvik.

kjøpekraft i samfunnet for deres produkter.

Gjennom automatiseringen gis Vesten og Norge nye muligheter for reetablering av industri som er flyttet til Østen. Staten kan bidra til å stimulere en slik prosess gjennom å investere risikokapital på en systematisk måte, så vi blir i stand til å ta i bruk morgendagens høyteknologi og eie disse bedriftene. Et land med «statsfrykt» vil komme særlig dårlig ut i slike overgangsperioder, og i et Norge med fallende oljepris og investorer som er mest opptatt av bolig- og eiendomsmarkedet, trengs det kapital for industriutvikling.

En størst mulig base av

norske selskap med nasjonal produksjon er en fordel for omfordeling og skattegrunnlaget. Den økende skatteoptimaliseringen fra multinasjonale selskaper, der de tar ut overskudd i land med lavest mulig skattesats, uavhengig av hvor inntektene skapes, vil begrenses med nasjonalt eierskap. Å være verdens rikeste filialland framstår som et stadig dårligere alternativ.

Hovedkontorfunksjoner utgjør også en viktig del av industrien. De skaper behov for saksførertjenester, finans-, drift, administrasjon og sektorspesifikk kunnskap. Det løfter kompetansen om avansert produksjon og øker muligheten for knoppskyting

OVERHØRT

Men sekstiåttene! De lager både to og tre kull barn, de fortsetter selv om de fyller 60 og 70. Det er bare å ta av seg hatten. Her pules det og publiseres det, over en lav sko.

Nils Rune Langeland kommenterer Rune Slagstad og hans generasjon, i Morgenbladet

«Det er ikke en mandarin. Det er en klementin». Åh, gå ned i fjæra og slå deg selv ihjel med to sleipe kampesteiner.

Egon Holstad på Twitter

Dersom samtalen på fest, ved lunsjbordet eller i en salong stilner, kan man nå alltid ty til Salongen. En slengkommentar om dette irriterende programmet i timen før Dagsnytt18 på P2 leder

alltid til engasjert bonding i kulturelle kretser.

Museolog Per Kristian F. Sandmark på minervanett.no

Meldinger om mann med gevær i sentrum. Vi fant flere personer bevæpnet med oppblåsbare «tommy gun» delt ut på et julebord. God stemning.

Oslo-politiets operasjonsentral på Twitter

DAGENS LØVÅS

MER DEBATT NESTE SIDE >>

er, selger regjeringen dem ut. Hvorfor?

kapsgåten

velferdsstaten forvitte, skriver Chr. Anton Smedshaug. Erna Solberg og Monica Mæland på Kleven Verft i

FOTO: BERIT ROALD, NTB/SCANPIX

og klyngedannelser og, må vi tro, muligheten til å ta gode avgjørelser i eksisterende selskaper.

Skal vi fremme en slik utvikling må blant annet skattesystemet endres, slik at eiendom som investering skattlegges hardere enn arbeidende kapital og aksjer, og rentefradraget i husholdningene må byttes ut mot sparestimuli for allerede forgjeldede norske kvinner og menn. Da kan vi dreie fra eiendom og gjeld til produksjon og sparing.

Verdens rikeste stat avvikler i dag eierskap i stort omfang, både privat og felleseid (statlig), i en tid der alt peker mot at nasjonalt eierskap

kommer til å bli stadig viktigere for dem som vil utvikle produksjonsøkonomien og sikre velferdsstaten. Vi blir den siste tids hellige, mens verden rundt endrer strategier. Vår særlige rikdom er kommet brått de siste femten år, basert på en ekstrem fossilboom som nå ebber ut og en historisk sett god industristrategi.

De neste femten årene, med det grønne energiskiftet, automatisering og multinasjonale selskapers skatteflukt, samt mangel på nasjonal industri- og eierskapsstrategi, kan knekke «Verdens rikeste land» med mindre det skjer betydelig endringer.

Vanlige folk må eie jord og skog og disponere våre felles

fiskeressurser, og staten må unytte sin kapital for å sikre den tredoble fordel av nasjonalt eierskap: utbytte og verdistigning, bedre nasjonalt skattegrunnlag og kompetansedannelse rundt hovedkontorfunksjoner.

Staten bør med andre ord ikke oppføre seg som en tradisjonell kapitaleier, statens eierskap har langt større fordeler enn det tradisjonelle kapitaleiere kan gi. Norge kan ikke leve som rentenist når renta synker og oljeprisen faller. Pengene må settes i produktiv virksomhet.

Chr. Anton Smedshaug, daglig leder AgriAnalyse
christian.anton.smedshaug
@agrianalyse.no

ATOMSINKE: Utenriksminister Børge Brende støtter ikke forslaget om forbud mot atomvåpen.

FOTO: TOM HENNING BRATLIE

Mens vi venter på Børge Brende

ATOMVÅPEN

Anne Marte Skaland og Sigrid Z. Heiberg

17. desember kom utenriksminister Børge Brende med svar på Anniken Huitfeldts spørsmål «Vil Norge slutte seg til Østerrikes initiativ om et forbud mot atomvåpen?» Svaret er skuffende.

Brende skriver at regjeringen deler målet om en verden fri for atomvåpen, men at «det politiske grunnlaget for et forbud mot kjernevåpen» ikke ennå er til stede. Hva betyr det? Dersom ikke engang progressive stater som Norge støtter Østerrikes initiativ for et forbud mot atomvåpen, når skal noensinne det politiske grunnlaget komme?

Vi betviler ikke Brendes ønske om å gjøre en

verden uten atomvåpen til virkelighet. Problemet er at Brendes ensidige satsing på Ikkespredningsavtalen (NPT) ikke kan ta oss til denne visjonen.

Avtalen fra 1968 var ment å være midlertidig, for å unngå spredning og sikre nedrustning av atomvåpen. Den gang var det USA, Storbritannia, Russland, Frankrike og Kina som hadde atomvåpen. De fem har ikke holdt sin del av avtalen. Istedenfor å ruste ned, har de stadig modernisert sine arsenaler.

Det er usikkert hvor

lenge atomvåpenstatene kan la være å innfri sine forpliktelser uten at dette svekker Ikkespredningsavtalen så mye at flere stater skaffer seg atomvåpen. Det vi *vet*, er at vi trenger en «game changer» som gjør det uattraktivt å skaffe seg atomvåpen. Et forbud kan både redde avtalen og legge grunnlaget vi trenger for reell nedrustning.

Atomvåpen kan forbyes. Det som trengs, er en kjernegruppe av stater som starter forhandlinger. Norges forpliktelser i Nato står ikke i veien for å jobbe for et forbud.

Atomvåpen *bør* forbyes. Så lenge det ikke finnes et forbud mot atomvåpen,

” Vi trenger en «game changer»

som gjør det uattraktivt å skaffe seg atomvåpen.

mangles den stigmatiseringen som er nødvendig for å få til reell nedrustning.

Atomvåpen *må* forbyes hvis vi skal sikre

oss mot at terrororganisasjoner får tak i dem. Et forbud mot atomvåpen i kombinasjon med et bedre kontrollregime er nødvendig.

Flertallet på Stortinget er klare i sin støtte til et forbud mot atomvåpen. Nå venter vi bare på deg, Brende.

Anne Marte Skaland, daglig leder i ICAN Norge (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons)

skaland@icanw.org

Sigrid Z. Heiberg

rådgiver i ICAN Norge

heiberg@icanw.org